Ч. 101 (13.049). Львів, середа 11. травня 1932. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло". Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 14·00 „
Піврічно 28·00 „
Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці і ... Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф: Редакції: 25-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Хто з інтеліґентів бере участь у громадському житті?

ВЧИТЕЛІ — СВЯЩЕНИКИ — ІНЖИНІРИ — АДВОКАТИ — ЛІКАРІ — НОТАРІ.

Тема надзвичайно „дразлива": бо всупереч загальній опінії наших сусідів, яка навіть від часу до часу находить вислів у найбільш офіціяльних заявах, громадська активність української інтелігенції представляється не то скромно, а просто таки сумно. Зрештою не будемо повторяти трафаретних нарікань, які і так не мають практичного значіння, бо завжди стрічаються з відповіддю, що це закиди голословні, або що вони кидані з якоюсь спеціяльною тенденцією образити той чи інший стан. Тому хочемо на цьому місці звернути увагу на деякі багатомовні **цифри** і такі суспільні й політичні явища, які справді майже змінили соціяльну структуру українського громадянства.

Загально в нас думають, що найчисленнішим українським інтелігентським станом є греко-катол. **священики.** Це не відповідає правді. На першому місці щодо скількости стоять у нас **народні вчителі.** Їх станова організація „Взаїмна поміч українських учителів" нараховує ок. **2.650** організованих членів та яких 250 осіб, що стоять поза цією організацією — майже всі на терені Східної Галичини. Крім того ок. 600 українців (-ок) вчителює на Волині та ще яких 400 є розсіяних по всій Польщі; до „Взаїмної Помочі" не належить із них майже ніхто. Таким робом організованих і неорганізованих народніх вчителів і вчительок у Польщі є близько **4.000.** Тимчасом греко-католицьких священиків у всіх трьох епархіях є нині округло 2.500, себто ще на яких 500 душ менше від східно-галицьких учительських сил. А проте головний тягар праці в **селі** лежить далі на плечах **духовенства,** з тим, що громадська активність учительства у звязку з політичними відносинами, з національною та персональною політикою шкільної влади, надзвичайно підупала, а то й майже зовсім завмерла. Щодо духовенства, то тут знову таки треба мати на увазі три моменти: 1) по містах і містечках світський інтелігентський елемент зріс настільки, що духовники беруть участь у громадському житті не так з титулу свого становища, як індивідуально, 2) по селах появилася ціла суспільна верства т. зв. сільської інтелігенції і 3) нарікань на упадок громадської активности духовенства не можна ґенералізувати і не можна розглядати без звязку зі згаданими двома першими суспільними явищами. А проте є незаперечним фактом, що участь нашого духовенства у **політичному** житті надзвичайно змаліла. Коли раньше українські духовники вважали своїм **обовязком** належати до політичної партії, яка несе відповідальність за все організоване громадське життя і не відділює добра нації від добра Церкви — нині всі українські духовники почуття цього обовязку не мають: не тому, щоби не погоджувалися з національною політикою, не через зміну власного політичного світогляду, а тому, що взагалі „політика" стає для нашого духовенства якоюсь байдужою і чужою ділянкою, від якої краще триматися здалека: це наскрізь неґативний і ненормальний прояв, незустрічний ані в наших сусідів, ані ні в одній культурній нації заходу...

На третьому місці у кадрах української інтелігенції стоять по числу **інжиніри.** „Українське Технічне Т-во" має нині **440** членів, з того 360 у краю; можна прийняти, що взагалі перебуває нині на терені Сх. Галичини й Волині понад 400 українських інжинірів; у цілому світі (за вийнятком СРСР) є їх **ок. 1000 душ,** з чого 860 організованих (крім згаданого „Укр. Техн. Т-ва" іствує „Союз Організацій українських інжинірів на еміграції" з осідком у Подебрадах — 250 членів, туди й належить м. і. „Спілка українців-інжинірів у Варшаві"; „Т-во укр. інжинірів у ЧСР" в Празі — 130 членів; „Т-во укр. інжинірів на Чехословаччині", Братислава — 30, і „Т-во укр. інж. у Сполучених Державах", Ню-Йорк, — 15). Цей вужчий, майже зовсім новий у нас інтелігентський стан дав справді вже нині цілий ряд активних діячів не лише громадському, але й суто політичному українському життю і вже нині можна визначити українським інжинірам друге місце під оглядом громадсько-політичної активности — після адвокатів. Але ці останні числом стоять щойно на пятому місці: перед ними треба назвати **вчителів середніх шкіл,** стан численний, але в українськім громадськім життю майже зовсім незамітний. „Учительська Громада" має нині 420 членів, — очевидно, є учителів середніх шкіл більше, скажім, поверх 500. Їх службовий характер, як державних урядовців, не дозволяє їм серед нинішніх політичних відносин брати участи в політичних партіях; а проте в своїй **масі** наше середнє вчительство виявляє жалюгідну абсенцію і на тому громадському аполітичному полі, нпр. освітньо-культурному, від якого воно не повинно бокувати. (Річ ясна — говоримо про масове явище, а не про одиниці). З т. зв. свобідних звань були і є найбільш громадськи активними **українські адвокати,** про яких уже була згадка. Їх станова організація „Союз українських адвокатів" має нині 205 членів з Галичини і 6 з Волині; загалом нині істнує около **280** адвокатів у Галичині, та близько **350** разом з Волинню і закордоном (25 на Закарпаттю, 25 Буковина, 10 Волинь). Хоча чуємо нераз, що українські адвокати — мовляв — займаються виключно професійною працею, що вони „філістри" і що вимірає уже тип адвоката-діяча, якого канцелярія була осередком всього українського руху в місті й околиці та місцем паломництва свідомого селянства, — а проте в усіх наших політичних партіях провід ведуть таки адвокати...

Дуже цікаві і — невеселі — рефлексії насуваються при згадці про **лікарський** стан. Українське Лікарське Товариство має нині **230** членів, а яких 50 українців-лікарів живе в краю поза цією орґанізацією. Їх участь у громадському житті не стоїть у ніякому відношенні до цього поважного числа. Після смерти д-ра І. Курівця д-ра Озаркевича і д-ра Вол. Яновича в політичних партіях запанувала посуха на активних членів-лікарів, дарма, що це стан найбільше предистінований для громадсько-політичної діяльности і особисті матеріялістично-опортуністичні огляди можуть грати в ньому розмірно найменшу ролю. Доказом цього є факт, що нпр. на Наддніпрянщині найактивнішими громадськими діячами і політиками були саме лікарі. Д-р Корчак-Чепурківський (один з організаторів Київської Академії Наук), д-р Черняхівський (один з обвинувачених у процесі СВУ), д-р Луценко (державний комісар Центр. Ради в Одесі), д-р Стахівський (голова дипльоматичної місії УНР в Льондоні), д-р Іван Липа (відомий письменник, освітній діяч), д-р Матюшенко (активний діяч УСДП), д-р Модест Левицький (письменник і фільольоґ), д-р Пісничевський (один з найметкіших публіцистів), д-р Е. Лукасевич (посол УНР у Швайцарії, видавець „Української Трибуни" у Варшаві) — ось імена, які відразу насуваються при згадці про ролю лікарського стану в українському національно-політичному відродженні на Вел. Україні...

Річ ясна, що не маємо наміру давати на цьому місці ані нарису статистики української інтелігенції — бо на це взагалі сторінки щоденної преси не годяться і це повинен зробити хто інший — ані бавитись у менторство. Залишаємо на боці кадри українських інтеліґентів-державних урядовців на таких посадах, які в нинішніх обставинах зовсім паралізують їх громадську свободу рухів (судовики, залізничники і т. п.). Не згадуємо теж про такий молодий стан, як журналістичний, який — так, як на всьому світі — є найбільш політично активний, що випливає з природи звання. Бажаємо тільки повищими увагами дати притоку до призадуми чимало тим одиницям, які даремне витрачують життєву енергію на речі, які з національно-громадською роботою і користю для нації не мають нічого спільного. Маємо надію, що замітна в останньому часі активізація станових організацій (нпр. інжинірів, лікарів) замість зупиняти громадський розмах своїх членів — в дальших наслідках своєї праці збільшить їх громадську активність.

Горішній Шлеськ у часі кризи.

(Нужда серед робітників. — Релігійність і т. зв. „клясова свідомість". — Корфанти, німці й уряд. — Латання дір. — „На східні креси!" — Кому це корисне?)

Катовиці, 6. травня 1932.

I.

Вже рік швидко мине від часу, коли Сілезіянус післав до „Діла" останній із своїх дописів із Гор. Шлеська, в яких списував безпосередні враження з життя-буття цього польського Донбасу. Цей оригінальний шматок державної польської території, з цілим комплексом проблем національних, економічних, соціяльних, при всьому його значінні для сучасної Польщі, — зі зміною місця пробування і праці автора тих стрічок не перестав його цікавити. І тепер, коли знову найшовся хвилево в країні шахтарських веж і димарів, з цікавістю почав провіряти алярмуючі вісти льокальної преси про катастрофальний занепад промислу, а з тим і всього тутешнього життя.

І слід підкреслити ось-що: *назверх небагато тут змінилось.* Крайня нужда, що внаслідок великого спадку продукції, а з тим зачинення цілого ряду могутніх варстатів праці, копалень і гут, розсілась широко серед робітництва, не кидається так настирливо в очі, як це здавалосяб вам, коли із далека читаєте гор.-шлеські ґазети.

Правда — Гор. Шлеськ не є вже Ельдорадом, не є він уже тереном найвищих заробітків, а навіть — як найбільше промислова частина Польщі — найсильніше він потерпів від кризи. Найвище число безробітних випливає. Але разом із тим упали тут ціни і населення якось радить собі (згадати хоч би біда-шахти, своєрідні копальні вугілля безробітних), привикаючи все більше до недостатків і чекаючи ліпших часів! *Релігійність,* яку нераз доводилось мені акцентувати при обговорюванні тутешнього життя, це *могутній фактор, що зберігає шлеське робітництво від грізної масової акції.* Чи ще довго? Це питання, що бентежить як місцеві, так і столичні чинники. Фреквенція робітників у 1-травневому святі була в цьому році більша, ніж останніми роками. Тут і там усе частіше виринає вже якийсь комуністичний аґітатор, і то вже не зайшлий з домбровського району, а таки місцевий „шльонзак".

Проурядовий щоденник „Польска Заходня" в одному з останніх чисел написав, що два нещастя навістили Шлеськ: *„кріза і Корфанти".* Останнього, відомого лідера польських хадеків берестейського вязня і найпопулярнішу людину на Шлеську, офіційні кола з трудом толерують і — ненавидять. Корфанти на сторінках сильно поширеної тут „Польонії" доказує, що розріст кризи спричинив уряд до спілки з керманичами великого промислу. Він заедно гостро критикує кожне потягнення уряду, який, до речі, має тут нелегке завдання. Він (Корфанти) веде теж баталію проти директорів тяжкого промислу і тим єднує собі вдячність робітництва та втримує рівночасно те робітництво від переходу у лави соціял-комунізму і спиняє дозрівання т. зв. клясової свідомости по лінії марксо-ленінізму.

Треба обєктивно ствердити те, що *колиб на Шлеську не було Корфантого з його католицько-робітничою ідеольоґією, то соціяльна проблема стоялаб в цьому краю багато гостріше*

II.

У кожній важкій ситуації шукають винов-ників. Так і тут. Взаїмне підозріння збільшає ще обставина, що на Г. Шлеську не вгасає хоч тихий, але міцний *національний польсько-німецький антагонізм.* І так поляки підозрівають німців, що вони через свої концерни по ту сторону кордону, від яких є ще залежних чимало польських копалень і гут, ведуть з розмислом політику руйнації та шкодження Польщі. Знову-ж німці підозрівають польський уряд, що він хоче поставити великий промисл у примусове положення, аби потім викупити за малу ціну весь „німецький стан посідання".

Та разом із тим мабуть обі сторони розуміють, що *катастрофальний стан шлеського промислу має глибші причини,* як тільки лихі наміри одної чи другої національної групи і що *звязаний він з міжнароднім лихом, із загальною кризою та новим укладом міждержавних торговельних взаємин.* Також Корфанти, не зважаючи на деякі вискоки із закраскою демагогії, переконаний, що це передовсім, а не що інше, спричинило жахливий занепад попиту на польське вугілля за кордоном, що це, а не що інше, замкнуло дальший доплив кредитів та підкосило ґарантійний розмах при фінансуванні вивозу заліза до Рад. Союзу. Бо слідом за тим усім прийшло гашення високих печей, замикання брам у гутах і копальнях, звільнювання тисячами робітників, чи в кращому разі т. зв. турнусові відпустки, нищення збірних умов, редукція платень та залягання з виплатою заробітків впродовж 2—3 місяців. Хіба картина руїни буде ясна, коли згадаємо, що в самих Катовицях число безробітних зросло вже до 10.000, а на цілому Г. Шлеську є їх біля 90 тисяч!

Уряд виявляє добру волю поставити таму катастрофі. Він знає гаразд, що вугілля і залізо — це активність біллянсу та фундамент валюти. І тому гол. інспектор праці Кльот з Варшави є частим гостем воєводи Ґражинського та демоб. комісаря інж. Маске у Катовицях. Вони розглядають спільно всякі можливости, всякі проекти, — вони спиняють підприємців від надто радикального реаґування на брак замовлень. Чи ці заходи уряду підуть дальше, ніж хвилеве „латання дір", чи після створення боєвого „вирівнуючого фонду" та проекту з „централею обороту вугіллям" уряд може справді здобудеться на удержавлення копалень, ідучи по лінії ухвал останнього міжнародного конгресу гірників у Брукселі і по лінії бажань більшости місцевого робітництва? Чи уряд найде якийсь засіб на значну редукцію цін заліза*), влекшуючи тим робом його збут, — чи врешті винайде якісь корисні комбінації у компензаційному обороті з закордоном і в той спосіб підсилить завмираючий експорт? Це питання, на які ще сьогодня ніхто відповісти не може.

Наразі створено з ініціятиви уряду „вирівнуючий фонд", який має рятувати ситуацію у вивозі вугілля. В гутничому промислі ожидають деякої поправи у звязку з тим, що вирішено приспішити темпо будови залізниці Катовиці—Ґдиня (запотребування на рейки), що міністерство комунікації замовило 4 великі залізні мости, що є надія дістати нові замовлення з Рад. Союзу на доставу 30—40 тис. тон заліза і сталі (сфінансування квотою, яка повинна виплинули з нагоди платности векслів за давніші достави), а дальше у звязку з тим, що в останньому часі знижено краєві ціни заліза на 10 відсотків.

III.

З уваги на те, що нема виглядів на приблизно повне використання навіть у майбутності продукційної спроможности Шлеська, застановляються тут, що почати з безробітними масами, яку акцію повести, аби дати робітникам працю. Бо допомогові фонди вичерпуються вже до-краю.

І в тих турботах взором знову стає німецький сусід, його близький реалізації плян поселення на ріллі безробітного ренсько-вестфальського робітництва у східній прикордонній смузі (500 тисяч на 2 міл. морґів).

Із зовсім аналогічним проектом виступив посол до шл. сойму Хмелевський, публікуючи на цю тему на сторінках „Польонії" цілу низку статтей. Він вийшов із заложення, що „не вільно марнувати 240.000 рук охотних до праці" тоді, коли „десь там" лежать земельні простори, що таких рук потребують. *І він радить негайно братись за діло кольонізації шлеським робітництвом „східних і півд.-східних кресів".* Він вірить що це одинока розумна розвязка соціяльного питання на Шлеську, розвязка, яка — мовляв — на кільканацять літ зменшить суспільні та господарські наслідки перенаселення польських промислових районів.

Тереном кольонізації, згідно з проектом автора, *малаб бути* передовсім *середня смуга волинського воєвідства,* окреслена зі заходу лінією Буга, а зі сходу лінією Горині. Належалиб до неї повіти: Любомль, Володимир Волинський, Луцьк і Рівне...

Цей проект, що його підхопили й інші органи преси та розвели над ним дискусію, *є чималою для нас небезпекою.* Але вважаємо його *ще в більшій мірі небезпечним для самих поляків,* бо ледви чи корисним було би для їхніх національних інтересів поважне обезкровлення загроженого терену через масове переселення польського елементу в сусідство східних кордонів. Над тим варто призадуматись тим, що так легко думають розвязати питання перенаселення на Шлеську.

В. Север.

*) Варто зазначити, що ціни польського заліза дуже високі — 315 зол. за тону, підчас коли на світовому ринку за тону платять 100 зол., а в Німеччині 200 зол.

Крутійство з автономією для Закарпатської України.

Спеціяльний міністеріяльний комітет чехословацького уряду займався минулого тижня справою надання автономії для Закарпатської України. Міністерство внутрішніх справ виготовило вже проект закону, який не вводить повної автономії, тільки приготовляє її введення.

Реалізація повної автономії на Закарпатській Україні, на думку офіціяльних кол, покищо неможлива, бо така автономія потягає за собою цілу низку фінансових чинитьб, які цій країні тепер, мовляв, не під силу. Автономію можна покищо зреалізувати тільки в церковній та мовній ділянці, а не культурній, бо цей край не в силі удержати шкіл із власних фондів.

За будову церкви СС. Василіянок

У ЛЬВОВІ.

Збори в монастирі СС. Василіянок при вул. Потоцького 95. — Вибір Комітету будови церкви

Думка про будову церкви СС. Василіянок у Львові біля їх монастиря при вул. Потоцького ч. 95, яка служилаб не тільки монастиреві і його виховним заведенням, але й цілій сумежній частині VI. дільниці міста з Вульками і Кульпарковом включно, наближається до своєї реалізації. Саме в неділю 8. травня ц. р. на запросини ігумені того монастиря Віри Слободян зібралося в год. 5. попол. у великій монастирській салі громадянство тої дільниці, а також деякі наші визначні громадяни з інших частин міста, аби намітити шляхи і способи, як найшвидше довершити діло будови церкви, пекучу потребу якої відчувають усі заінтересовані вже здавна. Не зважаючи на зливний дощ, на зборах явилося понад сто осіб, в тому кілька осіб з духовних кругів і кільканацять жінок.

Збори отворив Преосв. еп. д-р Бучко, що привитав присутніх, висказав свою радість з приводу задуманого діла і передав учасникам благословенство від недужого митрополита. Опісля покликав на предсідника о. прал. Пясецького, а на секретаря дир. В. Кузьмовича. Реферат про потребу церкви в VI. дільниці Львова виголосив д-р Ів. Німчук. Після реферату розвинулася оживлена, незвичайно цікава дискусія, в якій забирали голос: проф. Яцкевич, п-і Рогожева, д-р Цимбалістий, о. кан. Дзерович, д-р М. Чубатий, п. Ів. Стахів (робітник), голова чит. „Просвіти" на Вульках п. Д. Божемський, п. Дзедзінський, інж. Мудрак і інші, а вкінці ще й референт. Дискусія виявила понад усякий сумнів, що церква СС. Василіянок є просто необхідна, бо вже тепер (а місто дальше розбудовується в цю сторону) живе в обсязі монастиря кілька тисяч душ нашого населення. Всі промовці, зокрема-ж представники робітництва, поставилися до справи не то з запалом, а просто з ентузіязмом обіцяючи працювати у своїх кругах з усіх сил для можливо скорої реалізації будови.

Після закінчення дискусії збори вибрали Комітет будови церкви, що працюватиме під протекторатом експ. митрополита та обох львівських епископів: д-ра Івана Бучка і Никити Будки. До Комітету увійшли: Божемський Данило, о. Бучацький Олександер, д-р Говикович Альфред, Городецький Михайло, о. кан. Дзерович Юліян, Дзедзінський Леонард, Дицьо Юрій, Ковалисько Антін, Кульчицька Марія, Лежогубська Ірина, Мартинець Евген, інж. Мудрак Юліян, Павен-

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 11. ТРАВНЯ 1932.

МИКОЛА ГОЛУБЕЦЬ. 3)

СТИЛЬ МАЗЕПИ.

Мазепі та митрополитові Ясинському завдячує м. ін. свій бароковий вигляд *Софійський Собор* у Київі. Вони добудували до старого корпусу собору, з полудня й півночі, два нові приділи, з яких зовнішнім оформленням зуніфікували декорації стін і перекриття первісного корпусу. Характеристичне, що між елементи суто української орнаментики мазепиних прибудов вмішалися елементи московського походження, як наприклад віконні причілки у формі „кокошників". Вказувалоб це на участь московських сил у декорації Софійського собору. Подібно, як Софійський собор, обновлено й поширено при Мазепі *велику церкву* Печерської Лаври, де також прибудували нові приділи з полудня й півночі, наслідком чого старовинна церковця Івана Предтечі, що досі стояла наріжно від головної церкви, ввійшла в мур одного з приділів. Давню дзвіницю від заходу тодіж знесено, а на її місце збудовано низький притвір, що зайняв усю ширину чолової фасади. Скрізь, де тільки можна було, розміщено, типові для мазепинського барока, фронтони, декоровані пілястрами, колюмнами, штукатурою й закінчені хвилястою лінією рваних луків. Як виглядала велика Лаврська церква після мазепиної реставрації, бачимо це на витовині лаврського „Евхологіона" з 1708 р. Після мазепинські обнови й реконструкції, здеформували в дечому стилеву чистоту її „мазепинського барока".

Заходами митрополита Ясинського і Мазепи перемінили в 1690—1695 роках старий Домініканський костел в Київі на Подолі на *Петропавлівську церкву,* при чому декоровано її типовими для мазепинського стилю фронтонами, із штукатурною орнаментикою, волютами, канелюрованими пілястрами і стінописом.

Нарешті при томуж таки Ясинському й коштами Мазепи обновили старовинну *Кирилівську церкву,* одинокий із памятників велико-княжного будівництва, що зберігся від пізніших розбудов. Довкола первісної центральної бані на круглому підбаннику, побудували тодіж на чотирьох гранях церкви чотири барокові бані на восьмигранних підбаньках, а західню фасаду прикрасили розкішним бароковим фронтоном, що поневолі нагадує такийже фронтон Петро-Павлівської церкви. Назагал декорація чолової фасади, викликає враження світської, нецерковної будівлі.

Далеко менше аніж про церковне будівництво дасться, за недостачею збережених памятників, сказати про світське будівництво Мазепи. Один з найпопулярніших на Україні будинків звязуваних з гетьманом, т. зв. *„будинок Мазепи в Чернигові",* виявився остаточно памятником, який з Мазепою взагалі і українським мистецтвом зокрема, не має нічого спільного. „Народня традиція, прекрасне місце на високому городищі посеред тихого, зеленого, але славного тисячелітнім минулим, Чернигова, романтична таємниця глибоких льохів, незвичайне багатство настінних прикрас — все це будило фантазію, робило з будинку символ української давнини". (Ф. Ернст: *Мазепин будинок в Чернигові.* Київ 1928.)

А всеж таки, не дивлючись на свою виїмкову популярність, чернигівський „будинок Мазепи" не діждався монографічної праці, а найновіша студія про нього Ф. Ернста, при всій своїй цінности, не дає остаточної відповіді на питання: хто і коли і для чого збудував цей будинок, та чому його звязали з іменем Мазепи?

Покищо відомо тільки, що Мазепа не будував собі ніколи палати в Чернигові, а в 1707 р. будував тут, хоч невідомо де, харчеві магазини. Зате у Чернигові був одноповерховий будинок Полуботка, де між іншими Мазепа приймав царя Петра в 1706 р., але він до нашого часу не зберігся. Збережений в Чернигові „будинок Мазепи", званий також „військовою канцелярією", фактично ніколи не був житловим будинком і може справді мав рацію російський дослідник М. В. Султанов, що будинок був *арсеналом,* де переховували зброю, а в його льохах порох.

У нинішньому стані є це прямокутна будівля, в якої могутніх фундаментах вміщається шість пивниць, а над ними пять просторих кімнат. Вхід до будинку по середині його поздовжної фасади, позначений бароковим ґанком, сучасним з усією будівлею. Багата рільбарська декорація покриває всі стіни будинку, що свідчить про те, що він не стикався ніякими зовнішніми прибудовами й був з усіх боків однаково доступний для людського ока.

(Продовження буде).

цький Антін, Раставецький Іван, Радзикевич Олександер, Рогожева Евгенія, Салик Іван, Стахів Іван, Стоцький Михайло, Тірова Анна, д-р Цимбалістий Павло, д-р Чапавинський Лев, д-р Чубатий Микола, Шепаровичева Іванна, Ярко Михайло, Яцкевич Яків. До Комітету увійдуть теж представники Ігуменату монастиря. Крім того до Комітету увійдуть шляхом кооптації представники інших частей Львова.

Безпосередньо по сходинах Комітет відбув засідання, на якому уконституувався в такий спосіб: голова: о. кап. Юліян Дзерович, заступники голови: інж. Юліян Мудрак та п-і Шепаровичева Іванна, скарбники: нотар Раставецький Іван та представник Ігуменату, секретарі: Павенцький Антін і Радзикевич Олександер.

Сподіємося, що львівське українське громадянство підтримає щиро змагання Комітету і що будова церкви СС. Василіянок при вул. Потоцького ч. 95 буде доверешена найпізніше до 2—3 літ.

Перед щорічним святом українських хліборобів.

Під увагу нашим сільським діячам і установам.

Від памятної події знесення панщини на нашій землі святкує наш хліборобський нарід день 16. травня, як своє хліборобське свято. Святкує його, але з року на рік затирається память і про страшну панщину і про втіху з нагоди її скасування. Поволі почав затиратися зміст святкування у дні 16. травня, остала тільки форма: святочний день, в якому спочиває праця на селі.

У нас не було донедавна окремого дня, призначеного на свято хліборобів, свято українського хліборобства. Не було тому, бо у нас докладно звертали увагу на те, щоби всі ділянки життя бодай раз у рік могли святкувати свій день, а поминали все хліборобство, цю підставу народнього життя. А всеж навіть державні народи дуже дбайливо стараються звеличати бодай в одному дні чи тижні цю основну ділянку свого народнього господарства. Треба пригадати хочби такі свята у французів, німців, чехів, італійців, а навіть поляків, які полекуди переміняються навіть у загально-державні свята.

Тому-то наша хліборобська організація, Товариство „Сільський Господар“, рішила святкувати день 16 травня кожного року, як святочний день українських хліборобів, навязуючи до святочних роковин цього дня з нагоди знесення панщини і додаючи йому нового змісту через установлення в цьому дні **свята „Сільського Господаря“**.

Свято „Сільського Господаря“ святкували наші хлібороби вперше у 1928 р., з цього року будуть його святкувати вже пятий раз. Це свято принялося у нашому народі і воно святкується в цілому краю такими способами і в таких розмірах, як на це дозволяють місцеві відносини. Звичайно лучать його зі святом роковин знесення панщини, опісля уладжують святочні сходини, присвячені читанню відповідних хліборобських рефератів, відбувають засідання та сходини Кружків „Сільського Господаря“, часто дають теж аматорські вистави, концерти, народні забави і фестини, тощо. Доходи з цих імпрез уживають на піднесення хліборобства через підмогу праці Кружків „Сільського Господаря“.

Однак тому, що висліди такого свята мають радше характер освідомляючо-пропагандовий, рішило Товариство „Сільський Господар“, щоби для практичних робіт Кружків „Сільського Господаря“ ввести обовязковий **Тиждень „Сільського Господаря“**, в якому село мало би обовязково перевести такі праці, які остають тривалою памяткою для хліборобів. Для прикладу: можна в цьому тижні рішити про заснування контролі молочности при Кружку, чи заложення зразкового курника, чи закупити для вжитку членів Кружка спілкові машини, чи рішити перевести поправу пасовиська і т. д. Цей тиждень має заохотити наших селян до поступу в господарюванні і має показати, що саме хліборобська організація дає хліборобови користи. Таким тижнем є цей тиждень місяця, в якому припадає день 16 травня.

Таке святкування свята „Сільського Господаря“ й тижня „Сільського Господаря“, яке щороку відбувається в сотнях українських сіл, змішнює почуття сили у наших хліборобів, звертає їх увагу на їх власну хліборобську організацію, родить у них свідомість вартости нашого хліборобського стану у нашій нації, направляє їх думання на поступ у господарюванні.

Томуто треба, щоби і там, де досі свята „Сільського Господаря“в дні 16 травня не святкують, ввести цей добрий звичай на наше село і таким чином вложити новий зміст у дотеперішню форму свята свободи.

Багато наших провідників на селах і по повітах не звертають уваги на це свято, яке, як стверджують однозгідно ті, що його влаштовують, робить нетільки корисне враження на наше сільське населення, але й підбарьорує його до дальшої організаційної праці над собою. Зновуж повітові чи районові свята „Сільського Господаря“ переміняються по традиції в щорічний перегляд організованости нашого села, а получені деколи з кооперативними святами мають часто маніфестаційний характер. В таких районах (Коломия, Стрий, Рогатин, Сокаль і т. д.) наше організоване селянство довго наперід приготовляється до цього свята і дійсно величаво його святкує. Тому цієї нагоди не треба поминати і в інших околицях нашого краю і треба прямувати до того, щоби свято „Сільського Господаря“ в дні 16. травня, чи районове або повітове в іншому часі стало показом організаційних досягнень на нашому українському селі.

А це скріпить наше село на дусі та дасть йому змогу вірити, що його змагання не йдуть надаремне.

Інж. Евген Храпливий.

——o——

Чи є цензура листів?

У відповідь на це питання нехай послужить ось який факт.

Одержую з львівської почти писемне взвання відібрати собі порученого листа, наданого з Праги під ч. 4456. Дня 28. квітня ц. р. приходжу з тим взиванням на митний відділ головної почти. Там мене легітимують. Урядовець кличе ревідента і при мені розпечатує листа, мовляв, чи нема в пьому чогось до „оплати“. З коверти витягнено звичайного листа, рукопис для поміщення до часопису і відрівок якоїсь празької німецької газети, в якій червоним олівцем була занначена новинка про засудження бувшого посла (здається Когута) польським судом. (Для нас ця вістка не є жадною новинкою). Ревідент взяв листа і поніс до якогось шефа. За хвилю приходить і заявляє, що лист піде до городського староства, бо він не має часу тут його переглядати і читати.

—Якто? — питаю. Таж ні ви, ані староство не маєте права читати чужі приватні листи. Адже польська конституція заручує таємність листування. — Але припустім, що вільно вам тут контролювати, чи в листі нема предметів, що підлягають митній оплаті. Тож у цьому випадку маю платити яке мито, чи ні?

— Ні, нема нічого до митної оплати — відповідають мені.

— То роля митного уряду скінчена. Прошу мені дати лист.

— Не можемо його дати, бо лист піде до городського староства на *цензуру* — відповідає урядовець.

— *Так, то цензура істнує?* — питаю.

— Ні, цензури нема — спамятується ревідент, — але лист піде до городського староства, бо ми не маємо часу його переглядати. Таке маємо „полєцене“ і нема що тут більше говорити. За два-три дні зверніться за листом до городського староства“

Інж. І. Лучишин.

Воєнні проґнози.

„Ґазет де Льозан“, одна з поважніших політичних органів, пише, що японсько-радянська війна питання часу та що вибухне негайно, як тільки атмосферичні умовини і стан доріг на це позволять. Японські сили обчисляє на 400.000 людей, зате з інших джерел відомо, що Ворошилов на раді політбюра ствердив, що радянські сили в Азії доходять до 150.000 військ червоної армії, 50.000 військ монгольських добровольців, 20.000 китайських добровольців, 40.000 стрільців і 550 літаків.

Величезні закупи збіжа, які радянський уряд зробив у Канаді, вяжуть з воєнними приготуваннями на Далекому Сході.

Із Харбіну повідомляють, що Благовєщенськ переповнений тепер більшовицькими військами всіх родів зброї. Населення живе в дожиданні вибуху війни. Над самою радянською границею, в районі східно-китайської залізниці, показалися вже кінні відділи червоної армії. Один із них оперує між стацією Пограпічная і Муліном під командою червоного партизана Сологуба. В інших сторонах панує страшна анархія. З причини безнастанних грабунків, убивств, пожеж і т. п. мешканці зовсім зруйновані. Населення покидає свої доми, бо грозить йому голод тому, що забрали йому всі харчові засоби й домашні звірята.

Більшовицьке перше травня.

З огляду на фінансову крізу, що панує тепер на Радянщині, замітних комуністичних розрухів в Европі не було. Святкування 1-го травня в межах самої Радянщини справляло деякі труднощі з огляду на те, що в цей день припав православний Великдень, на який примус праці на Радянщині переводився звичайно особливо гостро у протирелігійних цілях. Примуситиж працювати на першого травня не випадало, тому мали намір більшовики спочатку перевести свято першого травня на другий. Але не бажаючи остаточно осмішувати себе в Европі рішили надати святу виразно протирелігійний характер. На Червонім Площі в Москві виставлено на 40 метрів високий образ Леніна, а організаціям безбожників видано величезні суми грошей для примушення якнайширших мас населення до участи у *безбожницьких процесіях*.

Але мілітарний характер першотравневого свята в Москві далеко перевищив його безбожницький характер. Кореспондент „Ле Журналь“ (Париж) пише про це свято: „Ревія 35.000 салдатів та дефілювання міліона озброєних цивілістів, 275 літаків, призначених для бомбардування, ви може подумаєте, що це гідна маніфестація свята імперіялістичної буржуазії. Зовсім ні. Так святкують першого травня в Москві. Ця імпозантна військова парада, присвячена святу пролетаріяту та відвідинам турецьких міністрів, які так-же палко обстоюють роззброєння, як самі більшовицькі можновладці. Під мавзолеєм Леніна бачимо ми Літвінова і Тевфіка Бея, які в останнім часі ривалізували щодо пацифізму в Женеві. Один з них жадав негайного цілковитого роззброєння, а другий обстоював рівну базу озброєння для всіх головних держав. Один і другий мусять добре сміятися на параді в Москві.

Турецька преса намагається зрештою заспокоїти західньо-европейську опінію, та переконати, що подорож Ісмета Паші до Москви не має того значіння, яке їй підсувають. Напів офіціяльно з Туреччини повідомляють про її намір приступити навіть до Союзу Народів, так що подорож турецьких міністрів до Москви не лишиться без наслідків. Дійсних причин, які спонукують турецький уряд до цього кроку, треба шукати в стані турецьких фінансів. Цих причин не бракує зрештою і радянському урядові, тому не виключене, що турецькі дипльомати мають вирівняти дорогу до Союзу Народів і самій Радянщині. Оскільки таке товариство буде приємне американцям, яких так гостинно запрошує швайцарська преса до Союзу Народів, це вже питання інше. У всякому випадку більшовики не дармують і на першого травня.

У. Б. Женева.

ВБИТІ НА ВУЛИЦЯХ ШІКАҐА.

У Шікаґо безробітні уладили похід. Проводили комуністи. Вони стріляли до поліції. Один полісмен був ранений. Поліція у відповідь стріляла зі скорострілів насамперед у повітря, опісля в юрбу. Було десять убитих кільканадцять ранених.

Німеччина перестає платити відшкодування.

БЕРЛІН, 9. V. ПАТ. На основі інформації преси, німецький уряд счеркнув у бюджетовому прелімінарі на рік 1932-33 суму призначену на сплату репараційної рати. Тим способом німецький уряд заманіфестував, що цього року не заплатить воєнного відшкодування.

КОНФЕРЕНЦІЯ МАЛОЇ АНТАНТИ.

БІЛГОРОД, 9. V. ПАТ. Після взаїмного порозуміння між заінтересованими урядами устійнили, що конференція малої антанти відбудеться в Білгороді 13. 14. і 15. травня.

——o——

Мазепинська вистава у „Національнім Музею".

У неділю 8-го ц. м. відчинив наш „Національний Музей" цікаву виставу у звязку з 300-ними роковинами народин гетьмана Мазепи. Це 41-а з черги виставка влаштована „Нац. Музеєм". Зібрані там памятки, що мають безпосереднє відношення до гетьмана та до його сучасників, звязаних із його діяльністю. Бачимо там численні портрети Мазепи та тодішніх гетьманів і володарів, як Карла XII. та Яна Казимира, історичні образи та рисунки, що ілюструють відому легенду про Мазепу, історичні карти Полтавського бою, деякі грамоти, врешті досить багату збірку літератури про Мазепу в українській мові та ріжних чужинних.

На виставу склались памятки, які випозичили з товариської чемности такі установи, як Народовий Заклад ім. Оссолінських і його частин — Музей Любомірських та збірки Павліковського (50 н-рів), Музей Народовий ім. Яна III. у Львові (14 чисел), директор д-р А. Чоловський (6 предм.), Бібліотека Красінських (3), Музей Народовий, Бібліотека Ординації Замойських і Центральна Військова Бібліотека у Варшаві (по 1 предм.), Унів. Бібліотека у Львові (10 предм.), Бібліотека та Музей Наукового Т-ва ім. Шевченка (25 предм.), Богдан Лепкий (6), Бібліотека „Народнього Дому" у Львові (3), п. Іван Калитяк і Митрополичий Архів у Львові (по 1 предм.). Решта предметів походить із збірок власних Національного Музею. Управа Національного Музею саме прохає нас скласти від неї усім Управам і Співробітникам згаданих Установ сердечну подяку.

Від приватних осіб прийшла мінімальна скількість експонатів. Виставу зорганізували нашвидку і тому за такий короткий час учені, дослідники та колекціонери, що певно мають неодну цінну памятку, не встигли навіть довідатись, що таку виставу „Нац. Музей" підготовляє. Очевидячки, що найцінніші та найчисленніші памятки по Мазепі находяться нині в Радянській Україні та в Московщині. У нинішних обставинах при пірваних звязках із СРСР не можна й мріяти про те, щоби прийшли звідтіля зразки на виставу. З другого боку з матеріяльних причин важко було спровадити деякі цінні предмети із чужинних музеїв і треба було обмежитись до памяток на місці.

Виставу відкрив дир. „Нац. Музею" д-р І. Свенціцький промовою, в якій старався змалювати історичне тло доби Мазепи, а опісля пояснював присутнім експонати. Відвідувачів було 60.

—o—

Випираються Ґорґулова.

З Парижа повідомляють, що Керенський в розмові з представниками місцевої преси заявив, що убивник президента Думера не був у ніяких звязках з провідними колами російської еміграції.

Одночасно екзекутивний комітет комуністичного інтернаціоналу запротестував рішучо проти того, щоби відповідальність за провокаційний акт фашиста Ґорґулова переносити на комуністичний інтернаціонал.

„Известія" і „Правда" обговорюючи комунікат французького міністерства внутрішніх справ, в якому стверджено, що вбивник Думера був комуністом, заперечують, будьто би Ґорґулов був у якихсь зносинах з радянськими колами.

Вислід французьких виборів.

ПАРИЖ. 9. V. ПАТ. Остаточний вислід вчорашних виборів для цілої палати представляється так: консервативи дістали 5 мандатів, републиканці 130, ліві републиканці 63, радикальні републиканці 61, суспільні радикали 150, суспільні републиканці 50, соціялісти 130, комуністи 10 і комуністи десиденти 11. Разом 605 мандатів. До загального підсумку бракує ще кілька мандатів.

ПАРИЖ. 9. V. ПАТ. Пересунення сил на ліво, яке далося завважити при перших виборах, при вчорашних виборах не тільки вдержалося, але зазначилось ще виразніше. Цей зріст розтягається навіть на скрайню лівицю, де соціялісти й комуністи здобули нові мандати. На 615 депутованих міністерство внутрішніх справ має дані щодо 610 мандатів. В цьому числі вибрано 330 картелівців, 259 уміркованих та 21 комуністів і комуністів десидентів. Не беручи в рахунок комуністів, цей стан запевняє виборчому картелеві лівиці 71 голосів більшости. Отже опозиція попереднього кабінету перемінилася тепер у більшість. Радикали зискали 44 мандати. Число соціялістів і суспільних републиканців побільшилося значно. Трудноші заповідаються поважні. Результат виборів ставить на денному порядку питання, чи перемога лівицевого картелю вдержиться також на парляментарному терені, чи може будуть концесії в корисьть інших угрупувань. Найближчої неділі збереться конґрес соціялістичної партії, щоби обговорити ще раз справу участи в уряді.

Новий Центральний Виконавчий Комітет СРСР.

Цікаві статистичні дані подають „Известія" відносно складу цього комітету: з 611 членів 286, отже 47 прц. робітники, 217 або 37 прц. радянські урядовці, і нарешті 98 або 16 прц. селяни. Це тоді, коли селяни творять 80 прц. населення, а урядовці лише 3 прц. По національности діляться вони так: 260 москалів, один на 299.000 мешканців; 62 українців, один на 500.000 населення; 18 білорусів, один на 263.000; 16 вірмен, один на 98.000. Це зіставлення показує, що українці мають відносно найменше заступництво, але найбільше жиди, бо один на 47.000 населення.

У. Б. Женева.

—o—

Переслідування християн у червоній армії.

„Жураль де Женев" подає: Один червоноармієць, якому пощастило втікти до Болгарії, оповідає таке про переслідування християнських салдатів у більшовицькій армії:

При ставленні до полку всіх салдатів обшукують, коли у когось найдуть хрест, зривають і кидають на землю. Винуватого ставлять як підозрілого під постійний догляд. Коли помітять, що він молиться, він дістає сувору догану та віддають його на спеціяльну протирелігійну науку. Коли він ставить опір учителеві, чи молиться ховаючись, його виключають з полку та віддають на примусові роботи чи засилають на північ. Червоноармієць, натурально, не має права ходити до церкви. Збіглець оповідає, що цей режим особливо тяжкий підчас великих свят як от Різдво і Великдень. Багато салдатів, селянських дітей всетаки залишаються сильно привязані до віри і релігійні переслідування тільки збільшують їх ворожість до антихристиянської влади совітів.

У. Б. Женева.

Дві статті на українські теми в англійській пресі.

(Допис з Льондону).

Останніми днями появилися в англійській пресі дві дуже цікаві статті на українські теми, з якими цікаво познайомитися. Обі статті написані відомими в Англії людьми, обі обговорюють українське питання з ширшого погляду і стараються вказати англійському загалові на вагу цього питання.

Автором одної статті є відомий журналіст Марк Гавлей, а другу статтю написав бувший губернатор індійської провінції Пенджабу, Сер Майкел О'Дваєр. Наголовок статті Марка Гавлея: „Совіти перед упадком — Небезпека від України — Селяни голосно жадають хліба — Сталін побоюється заворушень в армії". („Йоркшір Віклі Пост Ілюстрейтед" з дня 30. квітня 1932).

„Радянська Росія, яку ще рік тому вважали державою з найпевнішим урядом на континенті, стоїть перед небезпекою розвалу". Так починає автор свою статтю. „Небезпека йде від України, одної з республик, які входять у склад Радянського Союзу; вона обіймає поверхню 100.000 квадр. миль з 30 міліонами населення і є шпихлірем Росії. На Україні в кожній хвилині може вибухнути повстання проти більшовицького гнету; вона бажає незалежности, а Сталін знає, що колиб відпав цей багатий шпихлір зі збіжжам та своїми безмежними промисловими можливостями, мусів би і Союз розпаститися. Не дивниця, що він нездужає не тільки фізично.

„Вістки про невдоволення почали надходити вже рік-два тому, але щойно в останніх пару тижнях появилися вперті слухи про брак збіжжа в країні найбільш урожайній в світі. Вона дала тільки 52 проц. тої скількости збіжа, як Москва від неї бажала.

„Ще яскравіше і наглядніше вказує на бурхливі відносини на Україні та обставина, що селяни всякими силами стараються втекти від більшовизму та шукати захисту навіть у не дуже приязній Румунії. Недавно вбила радянська прикордонна сторожа сімдесять осіб, у цьому жінок і дітей, коли вони в розпуці вхопилися останньої спроби осягнути свободу, втікаючи через Дністер.

„Хоч цей рух щойно тепер починає прибирати стихійної сили, Україна і передше ніколи не почувала себе щасливою, відколи попала в Радянський Союз, тринацять літ тому. І не дивниця!"

Дальше обговорює автор значіння України, та її положення і змагання до осягнення самостійности.

„Совіти і Україна"—це заголовок другої статті, поміщеної в „Сатердей Ревю" з дня 30. квітня 1932, якої автором є Сер Майкел О'Дваєр.

„Одна з частих та небезпечних помилок, які ми все повторюємо, це переконання, що царська Росія творила, а радянська Росія творить одностайну націю, в такому значінні, як це творить наприклад Велика Британія, Франція, Італія або навіть Німеччина". Далі автор згадує розвал Росії в році 1917 та створення цілого ряду незалежних національних держав, від Фінського Заливу до Чорного Моря. Версайський договір признав всі ті держави, за винятком України".

„Виключення України від признання — продовжує автор — вимагає, щоби звернути особливішу увагу на той факт, бо він власне і став корінем поважних невдоволень і причиною зросту цього все-національного руху за самовизначенням і його годі буде надалі нехтувати або здавлювати". У дальших уступах описує автор положення і значіння України. Він вказує також на ті основні ріжниці між українцями й москалями, зазначуючи, що „кожний, хто тільки подорожував по Україні, мусів спостерегти, як дуже ріжниться її населення від російського; як багато вище стоїть воно під оглядом інтелігенції та рівеня життя, від російського".

Звертаючи увагу англійського загалу на грабіжницьку політику радянського уряду супроти України, вказує він також на геройський спротив українського населення проти заводження невільництва в СРСР. Статтю закінчує такими словами: „У минулому Англія все була приятелем поневолених та потоптаних народів. Тому повинні ми з симпатією слідкувати за змаганнями України до виборення свого історичного, належного місця в Европі".

(У. Б.)

Радянсько-турецьке порозуміння.

Появився півофіціяльний комунікат про побут турецьких міністрів у Москві. В часі побуту в Радянщині прем'єр Ісмет-паша і міністр загр. справ Тевфік Руджі-бей у розмовах з представниками радянського уряду осягнули одноздгідність поглядів, що теперішня міжнародня ситуація та інтереси загального миру наказують обом державам співпрацю. Особлившу увагу звернули на господарські та інтелектуальні взаємини, при чому осягнули повне порозуміння в справі практичного господарського зближення. Задля цього радянський уряд отворив довгорочинцевий кредит у висоті 8 міл. долярів на закупно новочасних господарських знарядів, фабрикованих у Радянщині.

Тайна нарада у Замку.

У понеділок відбулася у Варшаві третя з черги конференція бувш. шефів потравневих урядів під проводом през. Мосціцького. Проф. Бартеля візвали були на конференцію телеграфічно, бо речинець її устійнили щойно в неділю. Нарада тревала три години. Взяли в ній участь як і в попередніх конференціях, прем. Пристор, марш. сойму Світальський, пос. Славек і проф. Бартель.

Міродатні чинники відмовляють дати які небудь інформації про перебіг наради. Не видають теж офіціяльного комунікату. Кажуть, що на конференції радили дальше над справами, які обговорювали на попередніх конференціях, отже передовсім над господарським і фінансовим положенням Польщі.

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

ГР.-КАТ. ЕПИСКОП ЗАКАРПАТТЯ.

УЖГОРОД, 9 V. ПАТ. З Риму повідомляють, що епископом гр.-кат. епархії Закарпаття іменований дотеперішній адміністратор дієцезії Магрс. Ол. Стойка. Новоіменований епископ, що походить із закарпатської селянської родини, родився 1890 р. Середню школу кінчив в Ужгероді, теольогію в Будапешті.

ДОВКОЛА КОНФЕРЕНЦІЇ Б. ПРЕМІЄРІВ.

Бартель канцлером?

Марш. Пілсудський у конференції на Замку участи не брав. Він тепер у Сулеївку. Здогадуються, що темою конференції, крім господарських справ, були теж закордонні та внутрішні справи у звязку з міжнародним положенням і побідою лівиці у французьких виборах.

У польських політичних колах сподіються в звязку з конференцією змін в уряді. Кажуть, що шефом уряду буде проф. Бартель, що вже докладно обговорили на попередніх конференціях. Проф. Бартель, мовляв, поставив низку домагань на випадок, колиб згодився бути премієром. М. і. мають змінити організацію начальної держ. влади. І так замість президента ради міністрів був би канцлер, який мав би більші повновласти. Говорять теж про розвязання сойму та розписання нових виборів.

НОВИХ ПОДАТКОВИХ ПІЛЬГ НЕ БУДЕ.

У м-стві скарбу під проводом віцемін. скарбу Стажинського при участи президентів скарб. палат радили над приноровлюванням пільг, які належаться на основі законів про справу податк. залеглостей і про вплату з титулу кумуляції службових платень. Представникові аг. „Іскра" віцемін. Стажинський сказав, що ніяких дальших податкових пільг не буде, тому платники у власному інтересі повинні вихіснувати теперішні боніфікати. Скарбові уряди на випадок неплачення належностей стягатимуть їх негайно шляхом екзекуції.

ФРАНЦУЗ ПЕРЕСТЕРІГАЄ ПОЛЬЩУ.

Львівська „Хвіля" подає за „Газет де Льозан" статтю проф. Мор. Мюрата, присвячену Польщі. Обговорюючи внутр. справи Польщі, проф. Мюрат заявляє, що як приятель Польщі мусить перестерігти її. Завтрішній уряд Франції не багато зробить, щоби помогти Польщі на випадок, як події обернуться. Польська преса жалілася, що Тардіє зіґнорував інтереси Польщі в наддунайських умовах. Завтра буде ще гірше. Французький лівий уряд нерадий для аліянтів, головнож військових аліянтів. Кінчаючи Мюрат висловлює згідність думок із Пенлеве.

ДИМІСІЯ ФРАНЦ. КАБІНЕТУ.

ПАРИЖ, :. V. ПАТ. У звязку з виборами президента держави та вислідом виборів, який змінив положення в парляменті рада міністрів зложить на руки нового президента Франції димісію кабінету із застереженням, щоби президент не покликав у склад нового кабінету міністрів теперішнього уряду.

СЕСІЯ РАДИ Л. Н. ВІДЛОЖЕНА.

Рада Ліги Націй постановила відложити зв. сесію на тиждень з причини вівторкових виборів президента Франції, похоронів Думера й Альб. Томаса. Засідання зачнуться щойно 18. травня. На денному порядку тих засідань є польсько-данціґські справи та зажалення німецьких меншин.

ДОЛЯР.

Доляр Зл. Держав 8.85¹/₄, 8.87¹/₄, 8.83¹/₄. Ню-Йорк 8.89.7, 8.91.7, 8.87.7. Ню-Йорк тел. 8.90.2, 8.92.2, 8.88.2.

НОВИНКИ

— **АДМІНІСТРАЦІЯ „ДІЛА" ПОВІДОМЛЯЄ, ЩО ЇЇ БЮРА ВІД ДНЯ 10-го ТРАВНЯ Ц. Р. БУДУТЬ ВІДЧИНЕНІ ВІД ГОД. 9-ої РАНО ДО ГОД. 6-тої ВЕЧОРОМ.**

— **Конфіската „Діла".** Попереднє (100) число „Діла" занало городське староство, сконфіскувавши одну новинку. Є це 14-а з черги конфіската нашого часопису в цьому році.

— **Вістки про смерть Ю. Романчука в англійській пресі.** Найбільші три органи англійської преси „Таймс", „Морнінґ Пост" і „Дейлі Телеграф" помістили посмертні згадки про Ю. Романчука, подаючи при цьому головні дати з його діяльности. „Морнінґ Пост" і „Дейлі Телеграф" підкреслюють, що він був оборонцем ідеї самостійности України.

— **Примір до наслідування.** Гарний примір, як дбати про „Рідну Школу" дав Кружок Союзу Українок в селі Бовшеві, уладивши в Квітну неділю ц. р. шутку на „Рідну Школу". Це перше село в Рогатинщині, яке дало почин до уладження рідношкільної шутки. Зробили це патріотичні й енергійні члени Кружка Союзу Українок, сільські дівчата: Настя Мурафа, Марія Цимбаліста і Анна Горбата. Чистий дохід із продажі штуки в сумі 7 зол. 30 сот. передали до каси Кружка „Р. Ш." в Рогатині. Члени Кружка Союзу Українок у Бовшеві не жалували свого труду також при збірці коляди на „Рідну Школу", яка тому вийшла обильніше, як передше. Зачувати, що місцеві товариства приготовляються до уладження районового фестину на дохід „Рідної Школи".

— **Рідка промоція.** В суботу 6 травня ц. р. відбулася промоція на доктора фільософії (з ділянки педагогічних наук) Стефанії в чині Саломії Цьорох, монахині Чина св. Василія В. з львівського монастиря СС. Василіянок при вул. Потоцького 95. Згадана промоція відбулася на основі дисертації про історію шкіл СС. Василіянок у XVII—XIX в. Ця промоція є свого роду історичною подією, бо свіжо промована черниця — це перший доктор з чина СС. Василіянок. Чинові СС. Василіянок та д-рові Стефанії Саломії Цьорох бажаємо якнайуспішнішої праці над вихованням нашого молодого жіночого покоління.

— **Справа Ґорґонової** не перестає інтересувати публичну опінію. Показалося, що матеріял, який вислали з львівського суду до державного інституту гігієни у Варшаві задля переведення аналізи крови, показався недостаточним. Хемічні експерти, професори Гіршфельд і Жміґруд зажадали, щоби їм прислати зі Львова постіль з ліжка, на якому вбито Люсю Заремб̆івну. Ту постіль вислали минулої суботи. Крім того зажадали нової проби крови Ґорґонової.

— **Танець у суді.** Перед львівським судом присяглих стануди 18-літні парубки Яцко Зелінський зі Сеньковича і Мих. Омеляш із Вульки Маз. (пов. Рава Р.), обвинувачені в тому, що під загрозою ножом стероризували торговця набілу Лейбу Райслера. Взяли в нього лише 30 сот. і плащ. Обв. Зелінський не признався до вини, встав із лавки та підспівуючи став танцювати, на доказ, що в нього не всі дома. Присяглі заперечили вину обвинувачених і суд увільнив обох.

— **Самогубство терціяна.** У Львові при вул. Лелевеля отруївся газом кухонки терціян школи ім. св. Йосифа, 26-літній Вас. Беднарський.

— **Перед наглим судом у Львові** відбувалася розправа проти Мих. Біґуна зі Стаїв (пов. Рава Р.), що колом убив у лісі біля Рави Р. Параньку Матвієйко. В убитої забрав чоботи і ключ від хати. Тим ключем відчинив хату вбитої та забрав дві австрійські срібні 5-коронівки і будильник. Годинник продав у Белзі за 3 зол. На поліції признався до злочину, в суді відкликав зізнання, мотивуючи, що признався до вбивства, бо боявся, щоби поліція його не била. Каже, що коли доконано вбивства, був він у своєї знайомої Харачевської. Справу передали звичайному судові.

— **Під колесами потягу.** Під залізничий потяг, що їхав з Коломиї до Делятина, кинулася коло пристанку Саджавка межи шини якась селянка. Коли потяг переїхав, вона ще жила, але страшно покалічена. Її відставили до шпиталю в Делятині. Причина самогубства невідома.

— **Скочила з другого поверху.** При вул. Інжинірській на Празі (біля Варшави) мешкав на другому поверсі 44-літній правний радник православної консисторії Анатоль Іванов. Його жінка була на 20 років молодша від нього. Перед кількома днями через заздрість прийшло між ними до сварки. Іванів добув револьвер. Жінка так цим налякалася, що вискочила на вікно і кинулася на подвіря. Лікар ствердив тяжке потовчення. Іванова арештували.

— **Хто фальшував гроші.** Варшавський слідчий уряд зліквідував величезну фабрику фальшивих грошей, якими була засипана ціла Польща. Провідником фальшівників був знаний у Варшаві б. пшодовник поліції, опісля фабрикант цвяхів і власник дому Бромберґ. Фабрика цвяхів мала тільки фірму невинну, а властиво була це фабрика фальшивих монет. Вона затруднювала поверх 100 осіб, що пускали фальшиві гроші по містах і селах. Спочатку виробляли 5-золотівки, опісля перейшли до 2-золотівок, які лекше було пускати в обіг. Монети мали добрий звук і ріжнилися тільки вагою. Фальшівники виробили їх кільканацять тисяч. Поліція накрила фабрику в менті, коли була в повному руху. Поліція арештувала досі 60 осіб. Факт, що на чолі банди стояв знаний промисловець і б. пшодовнік поліції, викликав у Варшаві велику сензацію.

— **Поліцай обікрав свою команду і втік до большовиків.** З Рівного повідомляють польську пресу, що постерунковий Михайло Динак, родом з тарнівського повіту, скориставши зі свята 3-го мая, коли не урядувалося, вломився до бюра повітової команди поліції в Рівному, вкрав важніші акти й печатки та нанятим автом утік за радянську границю. Динак, як зазначує кореспондент краківського „Іл. Курера Цодз.", був резервовим плютоновим польської армії, брав участь в обороні Львова, був відзначений ордером „Орлента" і за заслуги у війні з большовиками дістав хрест хоробрости. У звязку з тим випадком командант поліції подався до димісії.

— **Як зі жнивами в СРСР.** Рада народніх комісарів у порозумінні з центральним екзекутивним комітетом комуністичної партії видала на днях розпорядок, що управильнює цьогорічні жнивні збори. Розпорядок позволяє поза примусовою доставою приписаного контингенту збіжа решту продати з вільної руки.

— **Процес за обманства Кріґера** розпочався 6 ц. м. в Стокгольмі. На лаві обвинувачених засіли директори концерну Кріґера Лянге, Гольм і Гульдт та голова ревізійної комісії Вендлер. Вони кажуть, що ділали в добрій вірі. Прокуратор заявив, що сліпий послух для Кріґера звичайна брехня і розправа викаже, яким то „ґенієм" був Кріґер. Внесення оборони, щоби обвинувачених лишити на вільній стопі суд відкинув. Обвинувачені сидять у вязниці.

— **Будівельна катастрофа.** В Ліоні завалилися два бльоки домів і засипали кількадесять осіб. Причиною катастрофи були дощі, що підмулили фундаменти.

—o—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Емілія з Левицьких Княжинська, вдова по священику Петрі, пароху в Тисовиці, померла 17. квітня ц. р. в Грозьовій, турчанського повіту, проживши 67 літ. В. Їй П.!

—o—

Дописи.

РУДКИ. **(Як веде свою організацію УСО?)** У „Новій Трибуні" з 1. ц. м. появилось справоздання з довірочної наради „Укр. Селянського Обєднання", відбутої 17. квітня ц. р. в Розджаловичах. Тут сказано, що було біля 30 присутніх селян, що вони по рефераті секретаря центр. комітету УСО п. Євг. Рудого постановили заложити місцеву організацію УСО і вибрали місц. комітет. Присутні, засувавши тяжке положення селянства, зокрема лихе віджилювання шкільних дітей малоземельних і беземельних селян в Розджаловичах постановляють заложити комітет для голодуючих і т. п. А вкінці тов. Берцьовий Гринько складає звідомлення з підготовчої організаційної праці УСО у сусідних селах і т. д. Думав би хто, що це дійсно якась поважна організація зложена — бодай комітет — з найповажніщих селян, які перейнялися ідеєю УСО і працюють над її переведенням у життя в Розджаловичах і околиці. Тимчасом воно в дійсности щось зовсім інше. На довір. нараді було не 30, а всього 10—12 селян. Ці селяни, це самі хлопці до 20 літ, всього один господар 26 літ, котрим у голові більше пустота, ніж якась поважна робота, чим спричиняють своїм родичам багато клопоту. До тих у першій мірі належить почислити „тов. голову" Олексу Чуму і „тов." Берцьового Гринька, що складав звідомлення з підготовчої організації УСО в своїм і околичних селах. А вже що до комітету для голодуючих, то це просто сміх. Коли перед 3 місяцями парох взивав громадян заложити такий комітет, то відповіли, що саме тепер збирають збіже для місцевих круглих сиріт-калік і вже зали та ще дадуть складку в бульбі до повітового комітету, але місцеві селяни самі себе вживлять до нового

хліба і не потреба їм комітету для голодуючих, яких тут нема. Аж ту зявляється УСО й „організує“ з дітвасків комітет для допомоги безземельним і малоземельним! П. Рудий наговорив багато брехні на наші національно-політичні партії, а це хлопцям подобалося, бо вони на тім не розуміються і ось „товариші“ повибирали один другого головами, секретарями, освіт. референтами і т. п. Нехай, мовляв, знають усі, що і вони щось варті. Колиж опісля довідалися, що УСО, то наслідниця хрупівського УНС-а, котрого трошка памятають, і що в ньому працюють самі Берцьові та Руді, то і комітет УСО розсипався, бо майже всі заявили, що встидаються до хрупівської організації належати. Не поможе накидування безплатно 15 прим. „Нової Трибуни“.

—o—

СПОРТ.

З діяльности У. С. К. „Беркут“ (Перемишль).

В зимовім сезоні найдіяльнішими були секції: лещетарська, руханкова і пінґ-понгова. Відбулися лещетарські змагання на 4 і 12 км. і пінґ-понгові змагання з „Сяном“. Висліди 10:6 для Сяну і 6:2 для Беркута. — Шахова секція уладила в квітні турнір за мистецтво клюбу. Перше місце здобув Андронік 21 п., друге Дмитришин Н. 15 п., третє Пішак $14^1/_2$ п. — В травні відбувається біг навпростець і легкоатлетичні змагання.

Рік 1932 є ювілейним роком клюбу. В цьому році має відбутися ряд змагань і імпрез з цієї нагоди.

З діяльности УСК. „Сян“ в Перемишлі.

В цьогорічних розгривках одинацятка Сяну розгравати ме змагання за мистецтво Б-кляси, а це на цій підставі, що збільшено Б-клясу. Клюби Б-кляси в перемиській підокрузі поділені на дві групи. В першій є: Сян, Гаґібор, КС „28“ з Перемишля і Ресовія II, 17 п. п. з Ряшева. В другій є: Рух, Чувай, Польонія II з Перемишля і Огніско з Ярослава. На запрошення самбірських клюбів Корони і Дністра дружина Сяну виїхала до Самбора розіграти два змагання на час Велик. Свят.

Мистецтва кл. Б.

Станиславів. Пролом — Ревера II. 2:0. Гірка — Пролом 3:1.

Перемишль. Сян — К. С. 28 4:1 (2:1).

Стрий. У. С. К. — Погонь II. 4:4 (2:3).

Спорт в Европі (8. V. 1932).

Австрія. Відень. У четвер відбулися півфінали за австрійську чашу: Адміра — Рапід 4:1 і ВАЦ — Спортклюб 5:1. Адміра стрінеться у фіналі з ВАЦ-ом 26. травня. В змаганнях за мистецтво І. Ліги Рапід переміг Вієну 2:1, ФАЦ ремісував зі Слованом 2:2. На першому місці в табелі є Адміра (28 п.), 2) Рапід (27 п.), 3) Вієнна (26 п.), 4) Австрія (25 п.).

Англія. В неділю закінчилися вже остаточно мистецтва І. Ліги. Перше місце здобув Евертон перед Арсеналом.

Бельґія. Брюселя. Швайцарія — Бельґія 3:2. Ситківкові змагання за чашу Дейвіса.

Голяндія. Амстердам. При участи 25.00 видців відбулися перші мячеві змагання Голяндії з Ірляндією, які закінчилися перемогою гостей 2:0. В міжмістових змаганнях переміг Амстердам Кольонію 5:4.

Греція. В Атенах відбулися ситківкові змагання за чашу Дейвіса, в яких перемогли японці греків 3:0.

Мадярщина. В Будапешті відбулися міжнародні змагання коп. мяча за чашу д-ра Шевлі між мадярами й італійцями, які закінчилися нерозіграною 1:1 Видців 35.000. Рівночасно відбулися у Фльоренції змагання других репрезентацій цих самих держав, у яких перемогли італійці 4:2. В ситківкових змаганнях за чашу Дейвіса виграли мадяри з фінляндцями 5:0.

Німеччина. Берлін. Німеччина — Індії 3:0. Ситківкові змагання за чашу Дейвіса.

Норвеґія. Осльо. Монако — Норвеґія 3:0. Змагання за чашу Дейвіса.

Польща. Лігові розгривки принесли нові дві сензації: слаба досі Краковія перемогла високо мистця Ліги Гарбарню (5:0), а львівські Чорні привезли зі Седлец два цінні пункти, де несподівано виграли з 22. п. п. Шлеська легкоатлетка Вайсівна (Пабяніце) побила світовий рекорд Конопацької в меті диском (39.60) осягом 39.76.

Румунія. Букарешт. Змагання аматорських репрезентацій Румунії і Австрії закінчилися перемогою господарів 4:1.

Чехословаччина. Прага. В ситківкових змаганнях за чашу Дейвіса перемогла Австрія Чехословаччину 3:2.

Франція. В Парижі відбулися мячеві змагання французів зі шкотами, які легко виграли шкоти 3:1. Видців 40.000.

Д.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 9. V. 1932 р. за масло експортове та десерове пріма 3·80 зол. за літру молока 23—24 сот., літру сметани 1·20 зол., котяць 3·00—3·20.

Подяка.

За волею Господньою відійшов з цього світа по довгих терпіннях **о. Евстахій Качмарський**, парох Славська, покриваючи жалем і смутком жінку, діти й внуки. В тім нещасті, яке нас навістило, почуваємося до обовязку зложити прилюдну подяку всім тим, які чи то в часі довгої недуги нашого дорогого Покійного, чи вже по Його смерти поспішили нам з помічю і словами розваги. Дякуємо щиро проф. д-рові Панчишинові, що в часі недуги приїздив до Покійного, а відтак нераз, за кожним разом безкорисно, своїми світлими радами облекшував Його терпіння, рівнож д-рові Простові, лік. у Сколім, що піклувавсь недужим. Дякуємо сердечно о. Притулякові, катех. в Сколім, який на кожний заклик спішив, щоби заступити Покійного в душпастирській праці, дякуємо о. дек. Мосорі, о. Дубицькому, о. Юхновичеві Іґн. та о. Ревяковичеві, які часто недужого виручали. Зокрема дякуємо всім оо., які своєю численною участю звеличали сумні похоронні обряди, а саме о. Притулякові, який Покійному уділив Найсв. Тайн ще й за те, що не жалів труду і щиро занявся похоронами і за прощальні слова при виносі тіла Покійного; о. дек. Йосифовичеві за провід у похоронних обрядах та прощальну проповідь у церкві над домовиною, о. Ю. Гальковичеві за слово над гробом, оо. дек. Мосорі, Левинському, Дубицькому, Л. Юхновичеві, Яновичеві, Т. Гальковичеві, Смачиловi, Масякові, Кариченкові, Чайківському, Червінському, Шанковському за участь у похоронах. Особливо дякуємо завідателеві о. Еліяшевському, який попри обовязки в парохії щиро та з пожертвою занявся недужим, а з хвилині смерти приняв на себе весь тягар приготування похоронів. Дякуємо делегатам українських повітових і місцевих установ за зложені вінці і участь у похоронах, а зокрема д-рові Будакові і Колодницькому за прощальні слова над гробом. Неменше дякуємо д-рові В. Щуратові, який своїм приїздом на похорони засвідчив свою щиру дружбу з Покійним. Дякуємо нач. гром. Пушкареві, секрет. гром. Михалевичеві, Гребенюкові, Штапінцеві і Марії Щалей, та всім іншим парохіянам, що в часі недуги відвідували Покійного та щиро співчували з родиною. Зокрема належиться подяка нач. гром. Пушкареві і секр. Михалевичеві за сердечне відношення і поміч, а зокрема п. Михалевичеві за щирі від серця прощальні слова над гробом та Марії Щалей, яка в найтяжчих хвилинах спішила з помічю. Дякуємо теж усім парохіянам Славська за численну участь у похоронах. Дякуємо щиро Їх Ексц. Митр. Шептицькому, Преосв. Івачові, ф. кан. Томичеві, о. рект. Д-рові Сліпому за їх щире відношення до Покійного та присланi заяви співчуття, дякуємо й Дирекції Народньої Торговлі, як рівнож усім тим, які чи то устно, чи письмено передали нам слова співчуття.

Славсько, в травні 1932.

Стефанія Качмарська, жінка; Марія Сембратович, Евгенія Мацькевич, доньки; Д-р Михайло Качмарський, син; Д-р Володимир Мацкевич, зять; Мирослава і Володимира, внуки.